

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ
ТА АУДИТУ**

**КАФЕДРА ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА
ОПОДАТКУВАННЯ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни
«Облік на підприємствах різних видів економічної діяльності»
для студентів денної та заочної форми навчання
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньої-професійної програми «Облік, аудит та оподаткування»**

КИЇВ 2022

Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Облік на підприємствах різних видів економічної діяльності» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 071 «Облік і оподаткування», освітньо-професійної програми «Облік, аудит та оподаткування», денної та заочної форми навчання, Київ: НАСОО, 2022. 53 с.

Укладач: Зоріна О.А., професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування,
д.е.н., доцент

Затверджено на засіданні кафедри обліку, аудиту та оподаткування
Протокол від «30» серпня 2022 року № 1

Схвалено Вченою радою обліково-статистичного факультету НАСОО
Протокол від «31» серпня 2022 року № 1

ВСТУП

Реформування системи бухгалтерського обліку в Україні передбачає своєчасне отримання достовірної облікової інформації про діяльність підприємств, організацій, установ. Важливим напрямом цієї роботи є врахування галузевих особливостей діяльності на підприємствах, що забезпечує виявлення внутрішніх резервів, економію матеріальних і трудових ресурсів, запобігання невиробничим втратам, зниження виробничих витрат і собівартості продукції. У посібнику відображено особливості бухгалтерського обліку в окремих галузях економічної діяльності: торгівлі, ресторанному господарстві, сільському господарстві, будівництві, автотранспорті, видавництві, рекламі, туризмі, готельній індустрії.

Мета вивчення навчальної дисципліни – формування системи базових знань з підготовки облікової інформації, теорії і практики ведення фінансового обліку та складання звітності на підприємствах різних видів економічної діяльності та набуття студентами навичок практичного застосування одержаних знань.

Завдання вивчення навчальної дисципліни: набуття студентами знань з концептуальних засад використання бухгалтерського обліку як інформаційного джерела для управління підприємствами різних галузей та видів діяльності; набуття вмінь побудови та трансформації бухгалтерського обліку в системі управління підприємством, вміння використовувати облікову інформацію для оптимізації планів, контролю за їх виконанням, для встановлення факторів, що впливають на економічні показники роботи підприємств.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

–принципи ведення бухгалтерського обліку на підприємствах різних видів економічної діяльності;

–основні форми організації облікового процесу на підприємствах різних видів економічної діяльності;

–кореспонденції рахунків обліку типових господарських операцій з урахуванням галузевих особливостей діяльності підприємств;

–особливості складання звітності на підприємствах різних видів економічної діяльності;

вміти:

–організувати бухгалтерський облік на підприємствах різних видів економічної діяльності;

– відображати господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку;

–складати первинні документи, облікові реєстри, звітність на підприємствах різних видів економічної діяльності;

–здійснювати нарахування та сплату податків на підприємствах різних видів економічної діяльності.

ТЕМА 1. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВАХ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ

Глосарій основних термінів

Торгівельна діяльність — це ініціативна, самостійна діяльність юридичних осіб і громадян щодо здійснення купівлі та продажу товарів народного споживання з метою отримання прибутку.

Товар — це продукт праці, що має вартість і розподіляється у суспільстві шляхом обміну (купівлі-продажу).

Зовнішня торгівля — це торгівля з іншими країнами, яка включає у себе експорт (вивезення) та імпорт (ввезення) товарів.

Внутрішня торгівля — галузь економіки, що забезпечує надходження товарів із сфери виробництва до сфери споживання.

Оптова торгівля — це діяльність з придбання та відповідного перетворення товарів для подальшої їх реалізації, як правило, великими партіями підприємствам роздрібною торгівлі або іншим суб'єктам підприємницької діяльності для подальшого перепродажу або промислового використання (обробки).

Звичайна ціна на продукцію (роботи, послуги) — це ціна, не менша від середньозваженої ціни реалізації аналогічної продукції за будь-якими іншими угодами купівлі-продажу, укладеним з будь-якою третьою стороною протягом 30 календарних днів, що передували даті реалізації.

Практичні завдання

Завдання 1. Оприбутковано товарів на суму 108 тис. грн, в т. ч. ПДВ — 18 тис. грн, послуги з доставки, розвантаження і страхування оплачено попередньо і становили 12 тис. грн, в т. ч. ПДВ — 2 тис. грн, зарплата персоналу становила 10 тис. грн, в т. ч. продавцям — 7 тис. грн, адміністративному персоналу — 3 тис. грн, амортизація основних засобів — 5 тис. грн, в т. ч. торговельного обладнання — 3 тис. грн, оргтехніки — 2 тис. грн, послуги зв'язку — 3 тис. грн. Оренда приміщення

– 6 тис. грн, в т. ч. торговельного залу – 4 тис. грн, адміністративного приміщення – 2 тис. грн. Товари продано протягом звітного періоду на умовах передоплати за 180 тис. грн, в т. ч. ПДВ – 30 тис. грн.

Скласти бухгалтерські проводки, вказати первинні документи.

Завдання 2. Підприємство «Альфа» відвантажило підприємству «Бета» товар А. сума до оплати – 72 000 грн, в т. ч. ПДВ – 12 000 грн. При прийманні виявлена нестача товару на суму 1800 грн, в т. ч. ПДВ – 300 грн. Приймання товару було призупинено, складено акт про встановлені розбіжності при прийманні товарно-матеріальних цінностей у 2 примірниках.

Варіант I. Підприємство «Бета» направило позов до арбітражного суду. Суд вирішив справу на користь постачальника (підприємства «Альфа»).

Варіант II. Претензія задоволена, здійснено повернення грошових коштів.

Варіант III. Претензія задоволена, здійснено поставку товарів. Скласти бухгалтерські проводки, вказати первинні документи..

Тести для самоперевірки

1. Торговий патент не потрібно придбавати в таких випадках:

- а) при роздрібній торгівлі продовольчими товарами;
- б) при роздрібній торгівлі непродовольчими товарами;
- в) при торгівлі підакцизними товарами.

2. Ліцензія — це:

- а) оборотний матеріальний актив;
- б) необоротний матеріальний актив;
- в) необоротний нематеріальний актив;
- г) вірна відповідь відсутня.

3. Сума плати за ліцензію в податкових розрахунках:

- а) підлягає амортизації;

б) відноситься одразу на податкові витрати;
в) включається у зменшення податку на прибуток;
г) підлягає амортизації у разі, якщо вартість ліцензії перевищує величину, встановлену Податковим кодексом.

4. Для отримання товару на складі постачальника представнику торговельного підприємства видається:

- а) рахунок-фактура;
- б) товарно-транспортна накладна;
- в) довіреність.

5. Патент, що використовується для разового продажу товарів – це: а) платний патент;

- б) пільговий патент;
- в) безоплатний патент;
- г) короткотерміновий патент.

6. Відпуск поворотної тари під товаром оформлюється:

- а) накладною;
- б) сертифікатом якості;
- в) актом на оприбуткування тари.

7. Поворотна тара, що підлягає поверненню постачальнику обліковується на субрахунку:

- а) 281;
- б) 284;
- в) 204;
- г) 22.

8. Облік витрат обігу на підприємстві торгівлі ведеться на рахунку:

- а) 23;
- б) 91;
- в) 92;
- г) 93.

9. Документ, що підтверджує рух товару у грошовому виразі на підприємстві торгівлі — це:

- а) звіт касира;
- б) товарний звіт;
- в) товарно-касовий звіт.

10. При прийманні на роботу завідувача складом, з ним обов'язково укладається:

- а) колективний договір;
- б) договір про повну матеріальну відповідальність;
- в) договір про часткову матеріальну відповідальність.

11. Торгівельне підприємство право придбати торгові патенти на здійснення торговельної діяльності на наступні за поточним роки:

- а) має, але не більше ніж на 3 роки;
- б) не має;
- в) має, але не більше ніж на 5 років;
- г) має, але не більше ніж до кінця календарного року.

12. Втрати товару в межах норм природного убутку списуються на рахунок:

- а) нестач і втрат від псування цінностей;
- б) витрати обігу;
- в) собівартість реалізованих товарів.

Теоретичні питання для самостійного вивчення теми

1. Що таке торгівельна діяльність? Охарактеризуйте оптову і роздрібну торгівлю.
2. Які найхарактерніші особливості властиві для торговельної діяльності і як вони впливають на організацію бухгалтерського обліку?
3. Які рахунки й субрахунки відображають специфіку торговельної діяльності? Коротко охарактеризуйте їх.
4. За якою вартістю відображаються в балансі товари?
5. На яких рахунках підприємства торгівлі відображають доходи і витрати?
6. Перелічіть основні первинні документи, якими оформлюється оприбуткування товарів на підприємствах торгівлі.
7. Які бухгалтерські записи складаються при надходженні товарів в оптову торгівлю?
8. Які способи обліку товарів застосовуються на підприємствах оптової торгівлі?
9. Розкрийте методику обліку й розподілу транспортно-заготівельних витрат між сумою залишку товарів на кінець місяця і товарами, що вибули.
10. Які документи подають матеріально відповідальні особи в бухгалтерію торгового підприємства про рух товарів?
11. Які форми реалізації товарів застосовуються в оптовій торгівлі?
12. Якими документами оформлюється реалізації товарів з оптових складів?

ТЕМА 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВАХ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

Глосарій основних термінів

Роздрібна торгівля - це сфера підприємницької діяльності щодо продажу товарів або послуг на підставі усного чи письмового договору купівлі-продажу безпосередньо кінцевим споживачам для їх власного некомерційного використання. Вона є завершальним етапом руху товарів у сфері обігу.

Ліцензія (спеціальний дозвіл) — це державне свідоцтво, що засвідчує дозвіл на право здійснення суб'єктом підприємницької діяльності окремих видів діяльності, яке видається органами державного управління.

Торгова націнка – це різниця між продажною та купівельною вартістю товарів. Сума ТН повинна забезпечити покриття витрат торгового підприємства на реалізацію товарів, сплату податкового зобов'язання з ПДВ та одержання суми прибутку.

Практичні завдання

Завдання 1. Підприємство відвантажило товар покупцю на суму 12 000 грн. (у т. ч. ПДВ- 2000 грн). собівартість товару – 8 000 грн. Згідно з договором покупець зобов'язаний оплатити товар протягом 30 днів з моменту його одержання. При цьому в договорі передбачене надання продавцем знижки-сконто за таких умов: 5/5, тобто у випадку оплати товару покупцем протягом 5 днів з моменту одержання йому надається знижка в розмірі 5 % від суми оплати. Товари оплачено покупцем на третій день з моменту одержання. Відповідно сума оплати з урахуванням наданої знижки склала 11 400 грн.

Завдання 2. У звітному періоді на підприємстві роздрібною торгівлі, яке торгує побутовою технікою, прийнято рішення про надання знижок покупцям у разі купівлі товарів на значну суму. Наказом по підприємству встановлено, що при придбанні товарів на суму понад 1000 грн покупцям надається знижка в розмірі 5 % від суми купівлі. У звітному періоді підприємство реалізувало товар на суму 120 000 грн, у т. ч.:

оплачено покупцями – 114 000 грн, в т. ч. ПДВ;

сума наданих знижок – 6000 грн.

Скласти бухгалтерські проводки, вказати первинні документи.

Визначити собівартість реалізованих товарів при умові, що залишок товарів на початок місяця 72 000 грн продажна вартість, 50 000 грн первісна вартість; у звітному місяці надійшло на суму 108 000 грн (первісна вартість 85 000 грн).

Тести для самоперевірки

1. Ціна товару на підприємстві роздрібно́ї торгівлі складається з:

- а) собівартості товару, акцизного податку, ПДВ;
- б) собівартості товару, прибутку виробника, акцизного податку, ПДВ;
- в) собівартості товару, акцизного податку, торгової надбавки, ПДВ.

2. Торгові надбавки по реалізованим товарам роздрібно́го підприємства списуються проводками:

- а) Д-т 281—К-т 285;
- б) Д-т 282—К-т 285;
- в) Д-т 902—К-т 285;
- г) Д-т 902—К-т 285 червоним сторно.

3. До стаціонарної торгової мережі відносяться:

- а) дискаунти¹;
- б) кіоски та ларьки;
- в) торгові доми;
- г) всі перелічені вище об'єкти.

4. Продаж товарів у розстрочку дозволено:

- а) всім підприємствам торгівлі;
- б) лише підприємствам роздрібно́ї торгівлі;
- в) лише підприємствам, що придбали спеціальний патент;
- г) лише підприємствам, що мають відповідну ліцензію.

5. Відпуск поворотної тари під товаром оформлюється:

- а) накладною;
- б) сертифікатом якості;
- в) актом на оприбуткування тари.

6. Поворотна тара, що підлягає поверненню постачальнику обліковується на субрахунку:

- а) 281;
- б) 284;
- в) 204;
- г) 22.

7. Облік витрат обігу на підприємстві торгівлі ведеться на рахунку:

- а) 23;
- б) 91;
- в) 92;
- г) 93.

7. Документ, що підтверджує рух товару у грошовому виразі на підприємстві торгівлі — це:

- а) звіт касира;
- б) товарний звіт;
- в) товарно-касовий звіт.

8. На підприємствах роздрібною торгівлі відкривається така мінімальна кількість рахунків в банку:

- а) один;
- б) два;
- в) три;
- г) чотири.

9. При прийманні на роботу завідувача складом, з ним обов'язково укладається:

- а) колективний договір;
- б) договір про повну матеріальну відповідальність;
- в) договір про часткову матеріальну відповідальність.

10. При знищенні неякісного товару податкові витрати:

- а) зменшуються на суму вартості їх придбання без ПДВ;
- б) не змінюються;
- в) зменшуються на суму вартості придбання включаючи ПДВ.

11. При знищенні неякісного товару сума ПДВ, сплачена при їх придбанні з податкового кредиту:

- а) виключається;
- б) не виключається.

12. Формування забезпечення наступних втрат товарів в межах природного убутку до витрат підприємства торгівлі:

- а) належить;
- б) не належить.

Теоретичні питання для самостійного вивчення теми

1. Як класифікують підприємства торгівлі за видами й особливостями облаштування, формами обслуговування, формами власності, типом будівлі та функціональними особливостями?

2. Які основні торговельні (комерційні) і технологічні функції виконують підприємства роздрібною торгівлі?

3. Перелічіть основні напрямки, за якими товари надходять до торгових підприємств.

4. Як у торговельних підприємствах оцінюються товари при вибутті для податкових цілей?
5. Розкрийте особливості документального оформлення оприбуткування товарів, які надходять у роздрібну торговельну мережу, та їх аналітичний облік.
6. Які витрати включаються у первісну вартість (собівартість) придбаних товарів?
7. Які витрати включаються у транспортні витрати? Наведіть варіанти їх віднесення на первісну вартість (собівартість) товару.
8. Як у торговельних підприємствах відображаються на рахунках бухгалтерського обліку посередницькі й транспортні витрати?
9. Як відображається на рахунках бухгалтерського обліку вартість безоплатно одержаних товарів та податкові наслідки такого одержання?
10. Як відображається в обліку вартість товарів, отриманих від засновників як внесок до статутного капіталу?
11. Яким є порядок оформлення надходження товарів, якщо дані супровідних документів не збігаються з даними приймання?
12. Як відображаються на рахунках бухгалтерського обліку розрахунки за претензіями?
13. За яких обставин виникає необхідність уцінки товарів?
14. Як у бухгалтерському обліку відображаються операції з уцінки та дооцінки товарів?

ТЕМА 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ПОСЕРЕДНИЦЬКИХ ТА ІНШИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ

Глосарій основних термінів

Торговельно-посередницькі операції - це операції, які пов'язані з купівлею-продажем товарів, що виконуються за дорученням виробника незалежним від

нього торговим посередником на основі укладеної між ними угоди чи окремого доручення.

Комісійні операції – це здійснення однією стороною, що йменується комісіонером, за дорученням іншої сторони, яку називають комітентом, угод від свого імені, але за рахунок комітента.

Агентські операції - це доручення однієї сторони, яка йменується принципалом, іншій стороні, яку називають агентом, щодо здійснення юридичних угод за рахунок і від імені принципала на визначеній території.

Брокерські операції - це встановлення через посередника-брокера (англ. broken, франц. courtier, нім. makler) контактів між продавцем і покупцем (а також між страхувальником і страхованим, судновласником і фрахтівником).

Практичні завдання

Завдання 1. Між підприємствами А та Б укладено бартерний контракт з обмінунеподібними товарами. Контрактна вартість товарів однакова і становить 12000грн. Собівартість товару підприємства А — 9000 грн, Б — 9500 грн.

Навести кореспонденцію рахунків для обох підприємств.

Завдання 2. Дані вступного балансу: товар комітентів на складі — 800 грн; основні засоби — 10000 грн; знос основних засобів — 3400 грн; поточний рахунок — 1200 грн; готівка — 1000 грн; статутний капітал — 2000 грн; заборгованість за фінансовою орендою — 6800 грн.

Комісійний магазин прийняв на комісію товар, що не був у вжитку, на суму, визначену угодою сторін — 6000 грн, і товар, що був у вжитку, на суму 2400 грн. Сума комісії — 20 %. Товар реалізовано, і суму, за винятком комісійних, сплачено комітентам.

Витрати обігу: заробітна плата двох працівників відповідно — 150 і 300 грн; оплата енергоносіїв — 240 грн з ПДВ; нарахована амортизація основних засобів — 250 грн, плата за фінансову оренду — 400 грн.

Відкрити та заповнити книгу господарських операцій з необхідними

проводками. Скласти повну шахову оборотну відомість.

Завдання 3. Підприємство здійснює торгівлю товарами поштою на умовах по- передньої оплати. У кінці січня поточного року отримана від замовника (через підприємство поштового зв'язку) передоплата вартості 10 одиниць товару на загальну суму 1200 грн. з ПДВ. Продажна ціна одиниці товару — 120 грн. з ПДВ; собівартість — 90 грн.; торговельна надбавка — 30 грн. У цьому ж місяці замовнику був відправлений товар на повну суму передоплати.

У лютому перераховано підприємству поштового зв'язку за послуги 60 грн. (у тому числі ПДВ — 10 грн.) та отримано повідомлення про вручення замовнику 9 одиниць товару на суму 1080 грн. з ПДВ, акт про повернення однієї одиниці товару на суму 120 грн. з ПДВ.

Навести кореспонденцію рахунків.

Тести для самоперевірки

1. Продаж товарів у розстрочку дозволено:
 - а) всім підприємствам торгівлі;
 - б) лише підприємствам роздрібною торгівлі;
 - в) лише підприємствам, що придбали спеціальний патент; г) лише підприємствам, що мають відповідну ліцензію.

2. На комісійну торгівлю можуть прийматись непродуктові товари:
 - а) лише вживані;
 - б) лише невживані;
 - в) як вживані, так і не вживані.

3. Відсотки за розстрочку платежу за придбаний фізичною особою товар:
 - а) є об'єктом оподаткування ПДВ;

б) не є об'єктом оподаткування ПДВ.

4. Договір, за яким одна сторона зобов'язується за дорученням іншої сторони-комітента за винагороду здійснити одну або декілька угод від свого імені називається:

- а) договір консигнації;
- б) договір купівлі-продажу;
- в) договір комісії;
- г) бартерний договір.

5. Договірні зобов'язання обліковуються на рахунку:

- а) 04 —Непередбачені активи і зобов'язання»;
- б) 05 —Гарантії та забезпечення надані»;
- в) 06 —Гарантії та забезпечення отримані»;
- г) 03 —Контрактні зобов'язання».

6. Торгівельне підприємство право придбати торгові патенти на здійснення торговельної діяльності на наступні за поточним роки:

- а) має, але не більше ніж на 3 роки;
- б) не має;
- в) має, але не більше ніж на 5 років;
- г) має, але не більше ніж до кінця календарного року.

7. При торгівлі у розстрочку обмеження щодо строків кредиту та мінімальної суми першого внеску:

- а) існують обмеження щодо строків;
- б) існують обмеження щодо мінімальної суми першого внеску;
- в) існують обмеження щодо строків кредиту і мінімальної суми першого внеску.

8. При поверненні комітенту нереалізованих товарів комітент витрати за зберігання товару:

- а) відшкодовує;
- б) не відшкодовує.

9. При комісійній торгівлі вживаними непродуктивними товарами об'єктом обкладення ПДВ у комісiонера є:

- а) продажна вартість товару;
- б) сума, яка перераховується комітенту; в) комісійна винагорода.

10. Якщо на дату балансу вартість товарів знизилася, або вони іншим шляхом втратили первісно очікувану економічну вигоду, то їх слід відображати в балансі:

- а) за первісною вартістю;
- б) за чистою вартістю реалізації.

Теоретичні питання для самостійного вивчення теми

1. Як відображаються в обліку втрати товарів, коли винну особу встановлено?

2. Як відображаються в обліку втрати товарів, коли винну особу не встановлено?

3. Розкрийте методику розрахунку середнього відсотка торговельних націнок та собівартості реалізованих товарів.

4. Що таке витрати обігу і який їх склад?

5. Вимог якого Положення (стандарту) бухгалтерського обліку треба дотримуватись при відображенні витрат обігу?

6. В яких облікових регістрах бухгалтерського обліку відображаються господарські операції з відображення доходів та витрат торговельного підприємства?

7. Як відображаються на рахунках бухгалтерського обліку господарські операції з комісійної торгівлі у комісiонера і комiтента?
8. Особливості організації виїзної торгівлі та її документальне оформлення.
9. Які види витрат на здійснення виїзної торгівлі несуть торговельні підприємства і як вони відображаються на рахунках бухгалтерському обліку?
10. Розкрийте порядок організації торгівлі поштою.
11. Якими бухгалтерськими проводками відображаються операції з торгівлі поштою?
12. Розкрийте основні вимоги і особливості бухгалтерського обліку та податкових розрахунків при експортно-імпортних операціях.

ТЕМА 4. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВАХ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

Глосарій основних термінів

Заклад громадського харчування — підприємство, призначене для виробництва кулінарної продукції, борошняних, кондитерських і булочних виробів, їх реалізації та/або організації їх споживання.

Їдальня — заклад громадського харчування загальнодоступний або для обслуговування певного контингенту споживачів з різноманітним асортиментом страв, булочних, кондитерських виробів і закупних товарів.

Ресторан — заклад громадського харчування (іноді з музикою, танцями), де подаються страви та напої.

Фастфуд — їжа масового виробництва, де час приготування та подачі значно зменшений.

Асортиментний мінімум - певна кількість страв та напоїв, яка повинна бути у продажу кожного дня.

Замовлення - письмове або усне доручення будь-кому що-небудь виготовити, зробити, прода-ти, наприклад, замовити їжу в ресторані, квитки до театру тощо.

Кейтеринг - обслуговування поза приміщень ; підприємств харчування.

Практичні завдання

Завдання 1. Підприємством ресторанного господарства «Зірка» в жовтні 20XX р. придбано в постачальників товару для реалізації на суму 10 000,00 грн, ПДВ – 20 % (2000, 00 грн). Усього – 12 000,00 грн. Також придбано сировину для виготовлення виробів і страв, вартість – 5000,00 грн, ПДВ – 20 % (1000, 00 грн). Усього – 6000, 00 грн. Торгова націнка становить 80 % до купівельної вартості. Вартість доставки враховано в ціні запасів.

Завдання 2. ТОВ «Сніданок по-швидкому» для виготовлення пельменів отримало з комори 20 кг борошна за ціною продажу 10 грн за 1 кг, 12 кг яловичини за ціною продажу 75 грн за 1 кг. Крім того, було закуплено за готівковий розрахунок інші продукти на загальну суму 500,00 грн (яйця, олія тощо) через підзвітну особу на ринку. Торгова націнка становить 50 %.

Завдання 3. У ПП «Чумак» за січень 20XX р. реалізація продукції через касу становить 8400,00 грн, у тому числі ПДВ 20 % – 1400 грн. Вартість залишку готової продукції на складі станом на 01.02.20XX р. за цінами продажу становила 1000,00 грн, сума націнки і ПДВ станом на 01.02.20XX р. – 400,00 грн. Протягом січня 20XX р. вартість сир- вини, що надійшла за цінами продажу, становила 5000,00 грн, сума націнки і ПДВ – 1300 грн.

Тести для самоперевірки

1. При закупівлі продуктів у населення складається такий документ:
а) накладна;

- б) товаротранспортна накладна;
- в) сертифікат якості;
- г) акт закупівлі.

2. Облік витрат обігу на підприємствах громадського харчування ведеться на рахунку:

- а) 23;
- б) 26;
- в) 91;
- г) 93.

3. Підставою для визначення норм вкладень продуктів у блюда є такий документ:

- а) наказ керівника підприємства;
- б) розрахунки шеф-кухаря;
- в) розрахунки економіста підприємства;
- г) збірники рецептур.

4. У калькуляційних картках вартість блюд визначається:

- а) за фактичними нормами вкладень продуктів;
- б) за затвердженими рецептурами норм вкладень продуктів;
- в) за затвердженими керівником нормами вкладень продуктів.

5. Норми природних втрат продуктів при зберіганні продуктів і товарів визначаються на підставі:

- а) наказу керівника підприємства;
- б) розрахунків, що враховують попередній досвід підприємства;
- в) нормативних документів.

6. Собівартість реалізованих готових блюд списується

бухгалтерською проводкою:

- а) Д-т 23—К-т 26;
- б) Д-т 901—К-т 26;
- в) Д-т 93—К-т 282;
- г) Д-т 282—К-т 26.

7. Нестача товару понад норму природних втрат списується

бухгалтерською проводкою:

- а) Д-т 92—К-т 282;
- б) Д-т 23—К-т 282;
- в) Д-т 91—К-т 282;
- г) Д-т 947—К-т 282.

8. Продаж талонів на харчування відображається

бухгалтерською проводкою:

- а) Д-т 301—К-т 701;
- б) Д-т 311—К-т 701;
- в) Д-т 311—К-т 681;
- г) Д-т 361—К-т 681.

9. Тип підприємства громадського харчування визначається:

- а) в установчих документах;
- б) наказом по підприємству;
- г) залежно від відповідності вимогам, що встановлені нормативними

документами.

10. Витрати на маркетингові заходи на підприємствах громадського харчування включаються до витрат:

- а) виробництва;
- б) загальновиробничих;

- в) адміністративних;
- г) на збут.

11. Вилучення з обігу блюд з простроченим строком реалізації відображається проводкою:

- а) Д-т 281—К-т 282;
- б) Д-т 23—К-т 26;
- в) Д-т 93—К-т 26;
- г) Д-т 947—К-т 26;
- д) немає вірних проводок.

12. Обліковою ціною товарів у складських приміщеннях закладів (підприємств) громадського харчування може бути:

- а) ціна продажу;
- б) первісна вартість;
- в) первісна вартість або ціна продажу.

13. Відпуск виробів кухні у підрозділи підприємства громадського харчування зазвичай оформлюють:

- а) накладними;
- б) товарно-транспортними накладними;
- в) денними забірними картками.

14. Акти про реалізацію готових виробів кухні за готівку складаються;

- а) щоденно;
- б) щотижня;
- в) один раз на місяць.

Теоретичні питання для самостійного вивчення теми

1. Наведіть основні особливості фінансово-господарської діяльності закладів громадського харчування, що відрізняють їх від роздрібних торговельних підприємств.

2. З яких взаємопов'язаних процесів складається діяльність підприємства громадського харчування?

3. Якими первинними документами оформлюється надходження продуктів (сировини) і товарів на підприємства громадського споживання від виробників, торговельних організацій?

4. Перелічіть особливості організації роботи підприємства громадського харчування. Як вони впливають на побудову обліку виробництва?

5. Наведіть порядок розробки і затвердження фірмових блюд.

6. Якими документами регламентується рецептура блюд та її зміни?

7. Наведіть класифікацію закладів громадського харчування та основні вимоги до типів закладів.

11. Розкрийте порядок калькулювання вартості блюд. Як визначається вартість витраченої сировини на виготовлення продукції?

13. Як відображається на рахунках бухгалтерського обліку придбання продуктів і відпуск їх у виробництво?

14. Якими документами оформлюється відпуск готової продукції з виробництва в реалізацію?

15. Як відображається на рахунках бухгалтерського обліку реалізація товарів і продукції власного виробництва підприємствами громадського харчування за готівку?

ТЕМА 5. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Глосарій основних термінів

Сільськогосподарська діяльність - процес управління біологічними перетвореннями з метою отримання сільськогосподарської продукції та/або додаткових біологічних активів.

Біологічний актив - тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди.

Біологічні перетворення - процес якісних і кількісних змін біологічних активів.

Довгострокові біологічні активи - усі біологічні активи, які не є поточними біологічними активами.

Додаткові біологічні активи - біологічні активи, одержані в процесі біологічних перетворень.

Поточні біологічні активи - біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, приносити в інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі.

Сільськогосподарська продукція - актив, одержаний в результаті відокремлення від біологічного активу, призначений для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання.

Практичні завдання

Завдання 1. Фактичні витрати на вирощування і зберігання кукурудзи на силос і зелений корм склали 104975,0 грн. Вихід зеленої маси 61750 ц, в т.ч. використано на виробництво силосу 52800 ц, згодовано тваринам 8950 ц. Інші витрати на силосування зеленої маси становили 18100,0 грн. Через 20 днів (після ферментації зеленої маси) по закінченні силосування зеленої маси кукурудзи комісія визначила вагу силосу 42750 ц.

Необхідно: визначити фактичну собівартість 1 ц зеленої маси та 1 ц силосу.

Завдання 2. Валовий збір коренеплодів цукрового буряку (фабричного) становив 60400 ц. Загальні фактичні витрати на вирощування і збирання цукрового буряку становили 465200,0 грн.

Валовий збір гички становив 1250 ц, а витрати по її збиранню і транспортуванню - 200,0 грн.

Необхідно: визначити фактичну собівартість 1 ц коренеплодів і 1 ц гички.

Завдання 3. Оприбутковано продукції за звітний період:

молока 5000 ц за плановою собівартістю 1 ц молока 30,0 грн на суму 150000,0 грн;

приплоду телят 200 голів за плановою собівартістю 60

кормо-днів утримання корів на суму 40000,0 грн;

побічної продукції 7000,0 грн.

Необхідно: визначити собівартість: 1 кормо-дня, 1 голови приплоду, 1 ц молока. Визначити вартість молока та приплоду.

Тести для самоперевірки

1. У сільгосп підприємствах загальнопромислові витрати галузі рослинництва розподіляються між об'єктами обліку пропорційно загальній сумі витрат за винятком:

- а) заробітної плати;
- б) вартості насіння;
- в) вартості кормів;
- г) амортизаційних відрахувань.

2. У сільгосп підприємствах загальнопромислові витрати галузі тваринництва розподіляються між об'єктами обліку пропорційно загальній сумі витрат за винятком:

- а) амортизаційних відрахувань;
- б) вартості кормів;
- в) заробітної плати з нарахуваннями;
- г) інших витрат.

3. У балансі придбане насіння на стороні відображається за такою оцінкою:

- а) за фактичною собівартістю;
- б) за цінами можливої реалізації;
- в) за плановою собівартістю;
- г) за справедливою вартістю, зменшеною на суму очікуваних витрат на місці продажу.

4. У балансі сільськогосподарська продукція врожаю минулого року відображається за:

- а) фактичною собівартістю;
- б) плановою собівартістю;
- в) справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу.
- г) ринковими цінами;
- д) за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

5. Валовий урожай кукурудзи перераховують в сухе зерно для визначення:

- а) кормових одиниць;
- б) урожайності;
- в) норм висіву.

6. Якщо базисна жирність молока становить 3,4 %, а фактична 3,3 %, кількість молока в перерахунку на базисну жирність:

- а) збільшиться;
- б) зменшиться;
- в) залишиться без змін.

7. Розрахунок дотацій сільськогосподарським виробникам за реалізованими продукцію заготівельні організації погоджують із:

- а) управлінням АПК держадміністрацій;
- б) обслуговуючим банком;
- в) податковою службою;
- г) виробниками сільськогосподарської продукції.

8. Дебетове сальдо на рахунку 23 на 01.01.201_ означає:

- а) збитки підприємства;
- б) не оприбутковану продукцію;
- в) незавершене виробництво;
- г) правильної відповіді немає.

9. Перевищення кредитових оборотів над дебетовими за рахунком 23 станом на кінець року означає:

- а) оцінка продукції за плановою собівартістю перевищує фактичні витрати;
- б) оцінка продукції за фактичною собівартістю перевищує фактичні витрати;
- в) правильної відповіді немає.

10. Як класифікувати дерева, які плодоносять, згідно з П(С)БО 30?

- а) сільськогосподарська продукція;
- б) поточні біологічні активи;
- в) довгострокові біологічні активи.

11. Сільськогосподарську продукцію при первісному визнанні оцінюють:

- а) за первісною вартістю;
- б) за виробничою собівартістю;
- в) за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці

продажу.

12. Прибуток сільськогосподарського підприємства, який відображається у Звіті про фінансові результати включає:

- а) прибуток від операційної та іншої звичайної діяльності;
- б) прибуток від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;
- в) прибуток від реалізації сільськогосподарської продукції та необоротних активів;

13. Приплід — це:

- а) сільськогосподарська продукція;
- б) додатковий біологічний актив;
- в) довгостроковий біологічний актив.

Теоретичні питання для самостійного вивчення теми

1. Назвіть найхарактерніші, властиві для сільського господарства особливості і їх вплив на організацію бухгалтерського обліку.

2. Перелічіть особливості визначення собівартості продукції сільськогосподарських підприємств.

3. Перелічіть особливості розподілу загальновиробничих витрат у сільськогосподарських підприємствах.

4. Які статті витрат характерні для сільськогосподарських підприємств?

5. Які особливості обліку характерні для селянських (фермерських) господарств?

6. Охарактеризуйте основні види витрат, з яких формується собівартість сільськогосподарської продукції, зокрема: на оплату праці; насіння та посадковий матеріал; добрива; засоби захисту рослин; корми; сировину і матеріали; роботи та послуги; вартість послуг електро-, тепло- водо- та газопостачання тощо.

7. Які бухгалтерські записи складаються при придбанні та

безкоштовному удержанні дорослих тварин?

8. Які проводки складаються при оприбуткуванні приросту живої маси молодняку тварин та при прибуткуванні приплоду?
9. Як оцінюється при оприбуткуванні приплід основного молочного стада?
10. У чому полягають особливості продажу молока та м'яса у живій вазі переробним підприємствам?
11. Перелічіть особливості обкладання податком на додану вартість сільськогосподарських підприємств?
12. Як оцінюється в обліку та податковій звітності натуральна оплата?
13. Розкрийте особливості поточного кредитування агропідприємств.
14. Розкрийте порядок відображення в обліку часткового відшкодування витрат на страхування врожаю в сільськогосподарських підприємствах?
15. Розкрийте особливості оподаткування єдиним податком сільськогосподарських підприємств.

ТЕМА 6. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК У БУДІВНИЦТВІ

Глосарій основних термінів

Будівництво – це спорудження нового об'єкта, реконструкція, розширення, добудова, реставрація і ремонт об'єктів, виконання монтажних робіт (секція F за КВЕД).

Об'єкт будівництва – це сукупність будівель і споруд або окремі будівлі і споруди, будівництво яких здійснюється за єдиним проектом.

Будівельний контракт - це контракт, спеціально укладений на спорудження одного активу або комбінації активів, які тісно пов'язані між собою або

взаємозалежні за умовами їх проектування, технології та функціонування чи за їх кінцевим призначенням та використанням.

Податкове стимулювання діяльності підприємств будівельної галузі України – це вплив держави на діяльність будівельних підприємств через податковий механізм, за допомогою якого відбувається заохочення до ведення фінансово-господарської діяльності через створення прозорих, адміністративно зручних, привілейованих умов діяльності.

Податковий механізм стимулювання підприємств будівельної галузі – це сукупність форм і методів регулювання різних сторін організації податкових відносин, дія і структура якого зумовлені особливостями управлінської діяльності держави у фінансовій сфері.

Практичні завдання

Завдання 1. ВАГ „БудКо” уклало угоду підряду з ТЗОВ „Рома” на будівництво складського приміщення. Нормативний термін будівництва - 7 місяців. Для зберігання спецодягу та інвентарю було споруджено тимчасову будівлю. На будівництво відпущено матеріалів на суму 2850,0 грн та нараховано заробітну платню 420,0 грн (проведено нарахування на соціальні заходи). Вартість послуг, наданих допоміжним виробництвом - 89,0 грн. Необхідно: вказати кореспонденцію рахунків та первинні документи.

Завдання 2. На склад ЗАТ „Метр” оприбутковано цемент ГЩ-400 в мішках (вага 1 мішка - 50 кг, ціна - 214,0 грн, в т.ч. ПДВ) - 120 мішків. За перевезення цементу сплачено АТП - 250,0 грн, в т.ч. ПДВ. Нараховано заробітну платню працівникам за розвантаження матеріалів 240,0 грн (проведено нарахування на соціальні заходи). Перераховано кошти з поточного рахунку в погашення заборгованості перед постачальником. Необхідно: вказати кореспонденцію рахунків та первинні документи.

Завдання 3. Акцептовано рахунок за прийнятий вібростенд ВБ-20В на суму 15100,0 грн, в т.ч. ПДВ. З підзвітних сум сплачено за перевезення об'єкту 280,0 грн, в т.ч. ПДВ. Відпущено матеріалів для здійснення монтажу на суму 345,0 грн. Нараховано заробітну плату за монтаж обладнання - 341,0 грн (проведено нарахування на соціальні заходи). Необхідно: вказати кореспонденцію рахунків та первинні документи.

Завдання 4. На склад ЗАТ „Метр" оприбутковано цемент ПЦ-400 в мішках (вага 1 мішка - 50 кг, ціна - 214,0 грн, в т.ч. ПДВ) - 120 мішків. За перевезення цементу сплачено АТП - 250,0 грн, в т.ч. ПДВ. Нараховано заробітну платню працівникам за розвантаження матеріалів 240,0 грн (проведено нарахування на соціальні заходи). Перераховано кошти з поточного рахунку в погашення заборгованості перед постачальником. Необхідно: вказати кореспонденцію рахунків та первинні документи.

Тести для самоперевірки

1. За участю у спорудженні об'єкта учасники будівництва поділяються таким чином:

- а) підрядник і страховик;
- б) підрядник і субпідрядник;
- в) підрядник і замовник;
- г) замовник і забудовник.

2. Тимчасові нетитульні споруди зі строком служби до одного року належать:

- а) до основних засобів;
- б) до інших необоротних матеріальних активів;
- в) до малоцінних та швидкозношуваних предметів.

3. Будівельно-монтажні роботи підлягають:

- а) патентуванню;
- б) ліцензуванню;
- в) патентуванню і ліцензуванню.

4. Будівельні підприємства для обліку власних виробничих запасів використовують рахунки:

- а) готової продукції;
- б) матеріалів;
- в) позабалансові.

5. Витрати з транспортування матеріалів з центрального складу до приоб'єктного зараховують:

- а) на збільшення вартості матеріалів;
- б) на адміністративні витрати;
- в) на витрати з будівництва об'єктів;
- г) на загальновиробничі витрати.

6. Виявлені в результаті інвентаризації надлишки цегли зараховуються:

- а) на збільшення доходу;
- б) на розрахунки з бюджетом;
- в) на зменшення вартості будівництва.

7. За відношенням до обсягу будівництва витрати поділяють на:

- а) контрольовані та неконтрольовані;
- б) продуктивні та непродуктивні;
- в) витрати на продукт і витрати на період;
- г) постійні та змінні.

8. Згідно П(С)БО 16 до складу витрат, безпосередньо пов'язаних з

виконанням будівельного контракту, не включаються:

- а) прямі матеріальні;
- б) прямі на оплату праці;
- в) загальновиробничі;
- г) інші прямі (включаючи вартість виконаних субпідрядниками робіт);
- д) немає вірної відповіді.

9. Методологічні основи формування підрядчиками в бухгалтерському обліку інформації про доходи, пов'язані з виконанням будівельних контрактів, визначає:

- а) П(С)БО 3;
- б) П(С)БО 15;
- в) П(С)БО 18.

10. У П(С)БО 18 розглядається така кількість видів будівельних контрактів:

- а) один;
- б) два;
- в) три;
- г) чотири.

11. Виконаний обсяг капітальних інвестицій у замовника оцінюється так:

- а) за плановою собівартістю;
- б) за фактичною собівартістю;
- в) за договірною ціною;
- г) за сумами перерахованих підрядчику коштів.

12. Витрати з будівництва у замовника накопичують за рахунком:

- а) 15;
- б) 23;

в) 92.

13. Витрати з будівництва у підрядчика накопичують за рахунком:

а) 15;

б) 23;

в) 92.

Теоретичні питання для самостійного вивчення теми

1. Якими основними нормативними документами регламентується діяльність будівельних організацій?
2. Розкрийте порядок формування договірних цін у будівництві.
3. Які статті витрат застосовуються в будівельній галузі?
4. Розкрийте найхарактерніші особливості будівельної галузі та їх вплив на організацію бухгалтерського обліку?
5. На яких рахунках і субрахунках здійснюється облік виробничих запасів у будівництві?
6. Що таке тимчасові нетитульні споруди і як вони обліковуються?
7. Які документи є підставою для оплати будівельних робіт?
8. На яких рахунках здійснюється облік виконаних будівельних робіт у замовника та підрядника?
9. Як оприбутковуються невідчужені основні засоби передані для обслуговування на баланс будівельної організації?
10. Наведіть особливості нарахування амортизації за невідчуженими основними засобами?
11. Які витрати не включаються у собівартість будівельно-монтажних робіт?
12. Як відображається в обліку вартість будівельно-монтажних робіт, виконаних самостійно для власних цілей?
13. Якими бухгалтерськими проводками відображається вартість робіт, прийнятих від субпідрядних організацій?

14. Наведіть особливості обліку втрат від браку в будівництві.

15. Як обліковуються й розподіляються між об'єктами обліку виграти на утримання й експлуатацію будівельних машин та обладнання?

ТЕМА 7. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК НА АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Глосарій основних термінів

Експедитор (транспортний експедитор) - суб'єкт господарювання, який за дорученням клієнта та за його рахунок виконує або організовує виконання транспортно-експедиторських послуг, визначених договором транспортного експедирування.

Клієнт - споживач послуг експедитора (юридична або фізична особа), який за договором транспортного експедирування самостійно або через представника, що діє від його імені, доручає експедитору виконати чи організувати або забезпечити виконання визначених договором транспортного експедирування послуг та оплачує їх, включаючи плату експедитору.

Перевізник - юридична або фізична особа, яка взяла на себе зобов'язання і відповідальність за договором перевезення вантажу за доставку до місця призначення довіреного їй вантажу, перевезення вантажів та їх видачу (передачу) вантажоодержувачу або іншій особі, зазначеній у документі, що регулює відносини між експедитором та перевізником.

Транспортно-експедиторська послуга – це робота, що безпосередньо пов'язана з організацією та забезпеченням перевезень експортного, імпортного, транзитного чи іншого вантажу за договором транспортного експедирування..

Практичні завдання

Завдання 1. Вихідні дані:

1. Прямі умовно-змінні витрати 1700 грн.
2. Поточні витрати туроператора (на 1 тур) 80 грн.

3. Плановий доданий прибуток (маржа) 25%
4. Комісійна винагорода турагентства 7%
5. ПДВ з доходу туроператора 20%

Необхідно: розрахувати плановий обсяг виручки, доходу (маржі), прибуток і рентабельність діяльності туроператора, суму ПДВ, що підлягає сплаті у бюджет від реалізації 100 іноземних турів за наступними даними (в розрахунку на 1 тур) та відобразити дані операції в обліку.

Завдання 2. Вихідні дані (в розрахунку на 1 тур):

1. Міжнародні авіатарифи \$200 США
2. Готельне обслуговування 1800 грн.
3. Плановий доданий прибуток (маржа) 25%
4. Комісійна винагорода турагентства 5%
5. Поточні витрати туроператора 150 грн.
6. ПДВ з доходу туроператора та турагентства 20%
7. Поточні витрати турагентства 50 грн.

Необхідно: Визначити рекламну ціну іноземного туру, плановий дохід, прибуток та рентабельність діяльності туроператора та турагентства від реалізації 200 турів та відобразити дані операції в обліку.

Завдання 3. Рекламодавець та рекламна агенція уклали договір на послуги з виготовлення та розміщення реклами у газеті. Загальна сума цього договору склала 24100 грн., у тому числі ПДВ – 4000 грн., податок на рекламу (0,5%) – 100 грн. Рекламна агенція виготовило оригінал-макет реклами та уклало договір з газетою на багаторазове розміщення реклами. Загальна сума договору склала – 21690 грн., у тому числі ПДВ – 3600 грн.. податок на рекламу (0,5%) – 90 грн. Необхідно: відобразити дані операції в бухгалтерському обліку у рекламодавця та у рекламної агенції.

Завдання 4. Підприємство виготовило макет рекламної об'яви. Витрати на

її виготовлення склали 320 грн., у тому числі: заробітна платня робітників, які виготовили макет – 200 грн., нарахування на заробітну платню – 80 грн., матеріали – 40 грн. Для розміщення реклами підприємство уклало договір з рекламною агенцією на представлення відповідних послуг. Вартість послуг згідно договору складає 1000 грн., податок на рекламу – 5 грн., ПДВ – 200 грн., усього – 1205 грн. Необхідно: відобразити в обліку операції по розміщенню реклами у друкованих ЗМІ.

Тести для самоперевірки

1. Вантажні перевезення підлягають:

- а) патентуванню;
- б) ліцензуванню;
- в) патентуванню і ліцензуванню;
- г) не підлягають патентуванню і ліцензуванню.

2. Основний первинний документ, який надає інформацію про обсяг транспортних робіт, це:

- а) товарно-транспортна накладна;
- б) талон замовника;
- в) подорожній лист.

3. Автогосподарства створюються лише:

- а) на автотранспортних підприємствах;
- б) на підприємствах, що мають 15 і більше автотранспортних одиниць;
- в) на всіх підприємствах, що мають авто- та мототранспорт.

4. Автомобілі в податкових цілях відносяться до:

- а) першої групи основних засобів;
- в) другої групи основних засобів;

- г) третьої групи основних засобів;
- д) четвертої групи основних засобів;
- е) п'ятої групи основних засобів.

5. Збір до Пенсійного фонду нараховуються:

- а) при придбанні легкових автомобілів;
- б) при придбанні автобусів;
- в) при придбанні вантажних автомобілів;
- г) при придбанні будь-якого автотранспорту.

6. При продажу автомобілів, що були в експлуатації, податкове зобов'язання з податку на додану вартість:

- а) нараховується в будь-якому разі;
- б) не нараховується;
- в) нараховується лише у разі, якщо автомобіль експлуатувався менше року.

7. При списанні автомобілів за рішенням платника податків податкове зобов'язання з податку на додану вартість:

- а) нараховується завжди;
- б) нараховується лише у разі списання до настання нормативного строку експлуатації;
- в) не нараховується.

8. Податкові доходи або податкові витрати при продажу автотранспорту:

- а) можуть виникати;
- б) не можуть виникати;
- в) можуть виникати лише при продажу останнього об'єкта групи.

9. Податкові витрати при списанні автотранспорту (не враховуючи

витратна списання та оприбуткування матеріальних цінностей від списання):

- а) можуть виникати;
- б) не можуть виникати;
- в) можуть виникати лише при списанні останнього об'єкта групи.

10. Плата за стоянку легкового автомобіля, що обслуговує адміністративний персонал:

- а) включається до витрат операційної діяльності і податкових витрат;
- б) не включається до витрат операційної діяльності і податкових витрат;
- в) включається лише до витрат операційної діяльності.

11. Джерелом інформації для визначення обсягів вантажних перевезень є:

- а) товарно-транспортна накладна;
- б) подорожній лист;
- в) талон замовника.

12. Квитки на автобус у позабалансовому обліку враховуються за:

- а) первісною вартістю;
- б) номінальною вартістю, вказаною на квитках;
- в) первісною вартістю, але не нижче 1,5 грн.

13. Пальне, видане водіям зі складу паливно-мастильних матеріалів:

- а) відразу ж списується з балансу;
- б) не списується з балансу;
- в) списується на підставі подорожнього листа автомобіля.

14. Як називається документ, що регулює відносини між перевізником та вантажовідправником?

- а) акт виконаних послуг;
- б) замовлення на перевезення вантажів;

- в) договір про перевезення вантажів;
- г) товарно-транспортна накладна.

15. Для обліку вантажно-автомобільних перевезень використовується:

- а) договір про перевезення вантажів;
- б) подорожній лист;
- в) акт виконаних робіт (послуг);
- г) замовлення на перевезення вантажів.

16. Придбані автомобілі зараховуються на баланс:

- а) за ціною купівлі;
- б) за залишковою вартістю;
- в) за ринковою вартістю;
- г) за первісною вартістю.

Теоретичні питання для самостійного вивчення теми

1. У чому полягає суть оперативного обліку випуску вантажних автомобілівна лінію і їх технічного стану?
2. Визначте основні особливості діяльності автотранспортних підприємства їх вплив на організацію обліку.
3. Наведіть основні статті витрат підприємств автотранспорту.
4. Дайте характеристику основним первинним документам, що використовуються для обліку роботи автобусів.
5. За якими ознаками групується автомобільний транспорт та автомобільні перевезення?
6. Назвіть основний первинний документ, що використовується для обліку роботи вантажних автомобілів, та розкрийте його зміст.
7. Охарактеризуйте порядок документального оформлення та складського обліку паливно-мастильних матеріалів на підприємствах автотранспорту.

8. Розкрийте порядок відображення в бухгалтерському обліку придбання та списання бланків квитків на перевезення пасажирів і багажу.
9. Як ведеться синтетичний облік операцій, пов'язаних із пасажирськими перевезеннями?
10. Як відображається на рахунках бухгалтерського обліку нарахування податку з власників транспортних засобів?
11. Як і ким ведеться облік замовлень на виконання транспортних послуг?
12. Як класифікуються ремонти та технічне обслуговування автомобілів?
13. Як обліковуються нафтопродукти, закуплені на АЗС?
14. Яким нормативним документом встановлюються ставки податку з транспортних засобів та від чого вони залежать?
15. Яким правовим документом регулюються питання зберігання, видачі та обліку квитків на проїзд в автобусах?
16. Якими первинними документами оформляється перевезення пасажирів і багажу?

ТЕМА 8. ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВАХ ІНШИХ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ

Глосарій основних термінів

Туризм - тимчасовий виїзд особи з місця постійного проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці перебування.

Турист - особа, яка здійснює подорож по Україні або до іншої країни з не забороненою законом країни перебування метою на термін від 24 годин до одного року без здійснення будь-якої оплачуваної діяльності та із зобов'язанням залишити країну або місце перебування в зазначений термін.

Туристичний продукт - попередньо розроблений комплекс туристичних послуг, який поєднує не менше ніж дві такі послуги, що реалізується або

пропонується для реалізації за визначеною ціною, до складу якого входять послуги перевезення, послуги розміщення та інші туристичні послуги, не пов'язані з перевезенням і розміщенням (послуги з організації відвідувань об'єктів культури, відпочинку та розваг, реалізації сувенірної продукції тощо).

Супутні туристичні послуги та товари - послуги та товари, призначені для задоволення потреб споживачів, надання та виробництво яких несуттєво скоротиться без їх реалізації туристам тощо.

Туристичні оператори - юридичні особи, створені згідно із законодавством України, для яких виключною діяльністю є організація та забезпечення створення туристичного продукту, реалізація та надання туристичних послуг, а також посередницька діяльність із надання характерних та супутніх послуг і які в установленому порядку отримали ліцензію на туropolиторську діяльність;

Туристичні агенти - юридичні особи, створені згідно із законодавством України, а також фізичні особи - суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють посередницьку діяльність з реалізації туристичного продукту туropolиторів та туристичних послуг інших суб'єктів туристичної діяльності, а також посередницьку діяльність щодо реалізації характерних та супутніх послуг і які в установленому порядку отримали ліцензію на турагентську діяльність.

Практичні завдання

Завдання 1. Рекламодавець та рекламна агенція уклали договір на послуги з виготовлення та розміщення реклами у газеті. Загальна сума цього договору склала 24100 грн., у тому числі ПДВ – 4000 грн., податок на рекламу (0,5%) – 100 грн. Рекламна агенція виготовило оригінал-макет реклами та уклало договір з газетою на багаторазове розміщення реклами. Загальна сума договору склала – 21690 грн., у тому числі ПДВ – 3600 грн.. податок на рекламу (0,5%) – 90 грн. Необхідно: відобразити дані операції в бухгалтерському обліку у рекламодавця та у рекламної агенції.

Завдання 2. Підприємство виготовило макет рекламної об'яви. Витрати на її виготовлення склали 320 грн., у тому числі: заробітна платня робітників, які виготовили макет – 200 грн. нарахування на заробітну платню – 80 грн., матеріали – 40 грн. Для розміщення реклами підприємство уклало договір з рекламною агенцією на представлення відповідних послуг. Вартість послуг згідно договору складає 1000 грн., податок на рекламу – 5 грн., ПДВ – 200 грн., усього – 1205 грн. Необхідно: відобразити в обліку операції по розміщенню реклами у друкованих ЗМІ.

Завдання 5. Визначити середню вартість одиниці послуг розміщення туристів у готелі, в т. ч. вартість першої доби розміщення, якщо відпускна вартість загального обсягу послуг становить 2600 тис. грн., ставка ПДВ - 20%, розмір цільового прибутку — 25% від повної собівартості, у звітному періоді реалізовано 3000 людино-днів, середній термін перебування гостей — 2 доби. Відобразити дані операції в обліку.

Тести для самоперевірки

1. Під терміном «туризм» слід розуміти:
 - а) можливість задоволення духовних потреб та інших прав людини при переїзді з місця постійного до місця тимчасового проживання;
 - б) тимчасовий виїзд особи з місця постійного проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці перебування;
 - в) спеціальну форму переміщення осіб із місця їх постійного проживання на короткий термін;
 - г) подорож особи до іншої місцевості чи населеного пункту на термін, що перевищує 24 години.

2. Сучасний готель - це:
 - а) підприємство, що надає спеціальні послуги подорожнім;

б) суб'єкт підприємницької діяльності, що виробляє та реалізує послуги по розміщенню осіб;

в) місце тимчасового проживання людей, які з різних причин опинились не в пункті свого постійного проживання;

г) підприємство, що надає специфічні послуги з розміщення, харчування та ін. За відповідну плату особам, які потребують їх у певний момент відповідно до їх життєвих обставин.

3. Туристичний продукт -це:

а) попередньо розроблений комплекс туристичних послуг, котрий поєднує не менше ніж дві такі послуги, що реалізуються або пропонуються для реалізації за визначеною ціною, до складу якого входять послуги перевезення, розміщення та інші туристичні послуги (організація відвідувань об'єктів культури, відпочинку та розваг, реалізації сувенірної продукції тощо);

б) використання наявних ресурсів для організації якісного відпочинку громадян за попередньо встановленою ціною на подібні послуги;

в) комплекс туристичних послуг;

г) пропонуваній для реалізації на ринку комплекс туристичних і суміжних послуг у кількості не менше трьох за попередньо встановленою ціною.

4. Сучасний розвиток готельної інфраструктури в Україні:

а) можна вважати цілком задовільним;

б) можна вважати досить непоганим попри наявні деякі незначні недоліки організації та недостатньої інноваційної діяльності суб'єктів підприємницької діяльності;

в) недостатній та потребує інтенсивного планомірного розвитку;

г) незадовільний.

5. Кілька готелів, що належать одному власнику і знаходяться в межах однієї країни складають:

- а) міжнародну готельну мережу;
- б) готельну мережу національного рівня;
- в) готельну мережу регіонального рівня;
- г) правильної відповіді немає.

6. Загострення конкурентної боротьби на ринку готельних послуг:

- а) має вирішальний вплив на розвиток міжнародного туризму;
- б) не має істотного впливу на розвиток туристичного бізнесу;
- в) негативно впливає на туристичний бізнес;
- г) позитивно впливає на туристичний бізнес.

7. На формування конкурентних переваг туристичних агенцій певної країни у глобальному масштабі мають вплив наступні чинники:

а) політична стабільність, прозорість державної влади, багатопартійність, захист прав людини, гармонізація національного законодавства з міжнародними правовими нормами;

б) діяльність вітчизняних підприємств та організаційна міжнародних ринках, конфесійна та національна толерантність, захист прав людини;

в) рекламна діяльність вітчизняних виробників, політична та економічна стабільність у державі, багатопартійність та структурованість представницьких органів влади;

г) низький рівень корупції, політична стабільність, прозорість владних структур, ефективна діяльність вітчизняних маркетологів, гармонізація законодавства з міжнародними правовими нормами.

8. Сучасний світовий ринок туристичних і готельних послуг характеризується тим, що між собою конкурують на ньому:

- а) галузі;
- б) підприємства;
- в) держави;

г) інвестори.

9. До головних світових туристичних центрів належать:

- а) Австралія та Нова Зеландія;
- б) країни Південної Америки;
- в) країни центральної Азії;
- г) країни Західної Європи.

10. Подорож за кордон для участі в науково-практичній конференції може бути віднесена до:

- а) наукового туризму;
- б) ділового туризму;
- в) ділового відрядження;
- г) відпочинку.

11. Рівень стандартних та ексклюзивних видів послуг, що надаються в готелях для іноземних та вітчизняних туристів:

- а) може легко регулюватися за бажанням клієнта;
- б) є зазвичай стабільним і незмінним впродовж ряду років;
- в) залежить від категорії (зірковості) конкретного готелю;
- г) значною мірою залежать від рівня розвитку національної економіки, категорії готелів, національних норм і традицій та рівня менеджменту.

Теоретичні питання для самостійного вивчення теми

1. Характеристика рекламної діяльності.
2. Оподаткування рекламної діяльності.
3. Бухгалтерський облік рекламної діяльності.
4. Облік у рекламного агентства.

5. Облік витрат на рекламу у рекламодавця.
6. Організація бухгалтерського обліку туристичної діяльності.
7. Документальне оформлення туристичних послуг.
8. Особливості оподаткування та обліку туристичної діяльності.
9. Облік діяльності туроператора.
10. Облік діяльності турагента.
11. Облік придбання путівок.
12. Готельні послуги, їх ліцензування та сертифікація.
13. Особливості оподаткування та обліку готельних послуг.
14. Документування готельних послуг.
15. Бухгалтерський облік готельних послуг.
16. Особливості оподаткування та обліку в ІТ-компаніях.
17. Документування послуг ІТ-компаній.
- 18.** Бухгалтерський облік в ІТ-компаніях.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Податковий кодекс України. Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. Про ліцензування видів господарської діяльності. Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
4. Про туризм. Закон України від 15.09.95 р. № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95>
5. Про рекламу. Закон України від 03.07.1996 № 270/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96>
6. Про застосування електронних контрольно-касових апаратів у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг. Закон України від 01.06.2000 р. № 1776-III-XII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
7. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
8. Ліцензійні умови провадження туроператорської діяльності. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 р. № 991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-2015-%D0%BF#Text>
9. Методичні рекомендації з формування собівартості перевезень (робіт, послуг) на транспорті. Наказ Міністерства транспорту України від 5 лютого 2001 р. № 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0065361-01/card2>
10. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання

собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств. Наказ Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 р. № 132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01/ed20051031>

11. Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт. Наказ Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 31 грудня 2012 р. № 573. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0573738-10#Text>

12. Методичні рекомендації з формування складу витрат по порядку їх планування в торговельній діяльності. Наказ Міністерства економіки України від 02.03.2010 р. № 226. URL: https://ips.ligazakon.net/document/me02094?an=1140&ed=2010_03_02

13. Методичні рекомендації щодо впровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку у сфері громадського харчування і побутових послуг, гармонізованих з міжнародними стандартами. Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 17.06.2003 р. № 157. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0157569-03>

14. Експлуатаційні норми середнього ресурсу пневматичних шин колісних транспортних засобів і спеціальних машин, виконаних на колісних шасі. Наказ Міністерства транспорту України від 20.05.06 р. № 488. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0712-06>

15. Експлуатаційні норми середнього ресурсу акумуляторних свинцевих батарей колісних транспортних засобів і спеціальних машин, виконаних на колісних шасі. Наказ Міністерства транспорту України від 20.05.06 р. № 489. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0712-06>

16. Правила користування готелями й аналогічними засобами розміщення і надання готельних послуг. Наказ Державної туристичної адміністрації України від 16.03.2004 р. № 19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0413-04>

17. Інструкція про порядок ведення документообігу при наданні готельних послуг. Наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 13 жовтня 2000 року № 230. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0230241-00/>

18. Інструкція про порядок оформлення ваучера на надання туристичних послуг та його використання. Наказ Держтурадміністрації України від 06.06.2005 р. № 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0765-05#Text>

Допоміжна

1. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності: наук.-допом. бібліогр. покажч. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ф-т економіки та упр., Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека ; упоряд. М. Б. Кулинич. Луцьк, 2017. URL: <http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/12302>

2. Загородній А. Г., Яремко І. Й., Пилипенко Л. М., Мороз А. С.. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності: [Підручник] Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. 320 с.

3. Зоріна О.А., Петраковська О.В. Проблемні аспекти нормативно-правового регулювання обліку операцій з давальницькою сировиною. Формування ринкових відносин в Україні. 2021. № 7-8 (242-243). С. 96-105 <http://dndiime.org/wp-content/uploads/2021/10/7-8-2021.pdf>

4. Зоріна О.А., Петраковська О.В., Юрченко О.А. Облікова політика – елемент системи організації бухгалтерського обліку на підприємстві. Формування ринкових відносин в Україні. 2021. № 10 (245). С 91-99 <http://dndiime.org/wp-content/uploads/2022/01/10-2021.pdf>

5. Зоріна О.А., Петраковська О.В., Юрченко О.А. Вплив облікової політики на фінансову звітність підприємства. Формування ринкових відносин в Україні. 2021. № 11 (246). С 51-60 http://dndiime.org/wp-content/uploads/2022/02/11_2021-1.pdf

6. Зоріна О.А., Петраковська О.В., Юрченко О.А. Фінансова та податкова звітність суб'єктів малого підприємництва. Формування ринкових

відносин в Україні. 2021. № 12 (247). С 100-106 <http://dndiime.org/wp-content/uploads/2022/02/12-2021-1.pdf>

7. Зоріна О. А. Петраковська О. В., Юрченко О. А. Податок на додану вартість в інтернет-торгівлі: особливості документування, обліку та звітування. Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. 2022. № 1-2. С 21-31 <https://nasoa-journal.com.ua/index.php/journal/article/view/258/25>

8. Зоріна О.А. Особливості обліку та оподаткування комісійної і консигнаційної торгівлі. Формування ринкових відносин в Україні. 2022. № 6 (253). С

9. Зоріна О. А. Нюанси обліку та оподаткування податком на додану вартість операцій з переробки давальницької сировини. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". 2022. №8. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-8-8208>

10. Крупка Я. Д., Кулинич М. Б., Сафарова А. Т. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності: навч. посіб. для студентів усіх форм навчання напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит». Луцьк: Вежа- Друк. 2016. 452 с.

11. Пилипенко Л.М. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності: Конспект лекцій / Л.М. Пилипенко [Електронний ресурс] — Код доступу: <http://www.vns.lp.edu.ua>

12. Подолянчук О.А., Коваль Н.І., Гудзенко Н.М. Облік у фермерських господарствах: навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 20XX, 374 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

2. Офіційний сайт Верховної Ради України URL: <http://portal.rada.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

4. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства України URL: <http://www.me.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: www.minfin.gov.ua
6. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua
7. Офіційний сайт правового порталу «Ліга Закон» URL:<http://www.ligazakon.ua/>
8. Офіційний сайт Державної податкової служби України [Електронний ресурс]. URL: <https://tax.gov.ua/>
9. Офіційний сайт газети української бухгалтерії «Бухгалтерія. Право. Податки. Консультації». URL: www.buhgalteria.com.ua
10. Офіційний сайт українського бухгалтерського журналу «Дебет – Кредит». URL: www.dtk.com.ua
11. Офіційний сайт українського бухгалтерського журналу «Баланс». URL: www.balance.dp.ua